

ĐỀ BÀI:

Vì sao tác phẩm lại có tên là *Chiếc lá cuối cùng*?

Bài làm

Nhan đề của một tác phẩm có ý nghĩa vô cùng quan trọng. Nó như chiếc chìa khoá dẫn ta vào thế giới diệu kì của tác phẩm, nó có thể cũng là điểm nhấn cho ý nghĩa của tác phẩm đó. Nhan đề tác phẩm chứa đựng tư tưởng, ý đồ của nhà văn. Không phải ngẫu nhiên mà hình ảnh chiếc lá thường xuân duy nhất và cuối cùng - một sáng tạo bất đắc dĩ của lão hoạ sĩ già Bơ-men lại trở thành nhan đề truyện ngắn nổi tiếng của nhà văn Mĩ o Hen-ri. Để mỗi lần, chỉ mới nghe tên tác phẩm thôi đã làm lòng ta rung rung niềm xúc động và cảm phục. Nhan đề Chiếc lá cuối cùng đã mở ra biết bao ý nghĩa sâu sắc.

Trước hết, chiếc lá cuối cùng chính là chiếc lá của cây thường xuân đối diện cửa sổ nhà Giôn-xi. Chiếc lá mà ngày đêm Giôn-xi không rời mắt. Chiếc lá ấy là sự chống chọi mãnh liệt và quyết liệt của cây thường xuân với sự khắc nghiệt củu thời tiết. Sau trận mưa vùi dập và những cơn gió phũ phàng kéo dài suốt cả một đêm, tưởng chừng không bao giờ dứt, vẫn còn một chiếc lá thường xuân bám trên bức tường gạch - trong suy nghĩ của Giôn-xi, nhất định nó đã rụng trong đêm. Như vậy trước hết, chiếc lá cuối cùng ấy là một chi tiết quan trọng trong tác phẩm. Nó thúc đẩy diễn tiến của câu chuyện và đẩy câu chuyện lên đến đỉnh điểm khi mà Giôn-xi không còn hi vọng vào sự sống của chiếc lá cuối cùng đồng nghĩa với việc cô đã mất hết niềm tin vào cuộc sống.

Chiếc lá cuối cùng ấy cũng chính là tác phẩm nghệ thuật cuối cùng mà cụ Bơ-men sáng tạo trong cuộc đời làm nghệ thuật của mình. Chiếc lá ấy ra đời khi cụ biết được suy nghĩ của Giôn-xi ngay lúc cô đang lâm bệnh nặng. Ý nghĩ về sự sống của mình được cô gửi vào chiếc lá cuối cùng của cây thường xuân ngoài cửa sổ : “Hôm nay nó sẽ rụng thôi và cùng lúc đó thì em sẽ chết”. Cụ đã sáng tạo nó trong một đêm mưa vùi dập với những cơn gió phũ phàng. Người hoạ sĩ già đã lặng lẽ âm thầm sáng tạo. Chiếc lá đó chính là những nét vẽ cuối cùng trong cuộc đời người hoạ sĩ già nghèo khổ. Bởi khi tác phẩm hoàn thành cũng là lúc hoạ sĩ già Bơ-men từ biệt cuộc sống này. Chiếc lá dành cho Giôn-xi phải đổi bằng mạng sống của ông cụ Bơ-men. Một lần nữa chiếc lá ấy lại chao ngang qua cuộc đời của một con người. Nó làm bùng lên khát vọng cứu sống cô gái trẻ trong tâm trí người hoạ sĩ già.

Với hai ý nghĩa trên có lẽ chưa đủ để khẳng định tại sao Hen-ri lại chọn chi tiết “chiếc lá cuối cùng” để làm thành tiêu đề của tác phẩm. Điều độc đáo chính ở chỗ chiếc lá đã trở thành phương thuốc duy nhất cứu sống Giôn-xi, đưa cô thoát khỏi lưỡi hái của tử thần. Giôn-xi - một cô gái yếu đuối, bệnh tật đã tự chữa bệnh cho mình bằng niềm tin vào một điều kì diệu do chính mình tưởng tượng ra. Một niềm tin thật mong manh, thật ngây thơ được đặt cả vào chiếc lá lạ lùng, bất chấp nắng mưa, ngày đêm, cứ gan lì bám trụ, quyết không chịu lia khỏi ngọn cây leo. Chính chiếc lá ấy đã giúp Giôn-xi lấy lại sức mạnh để sống, mang lại hơi thở và tuổi trẻ cho cô. Khi mà tâm hồn cô đã “chuẩn bị sẵn sàng cho chuyến đi xa xôi bí ẩn của mình. Khi những dây ràng buộc cô với tình bạn và với thế gian cứ lơ lửng dần từng sợi một”. Chiếc lá cuối cùng ấy đã khiến Giôn-xi hồi sinh. Dường như có một Giôn-xi khác đã thực sự sống lại không còn vẻ ủ rũ của ngày hôm trước. Trước chiếc lá cuối cùng quật cường kia, Giôn-xi nhận ra ý nghĩa của cuộc sống : “Muốn chết là một tội. Giờ thì chị có thể cho em xin tí cháo và chút sữa pha ít rượu vang đỏ và - khoan - đưa cho em chiếc gương tay trước đã,...”. Con người bệnh tật, ốm yếu đã không còn trong cô. Một Giôn-xi đáng yêu đã trở về. Chiếc lá cuối cùng của cây thường xuân thực sự đã trở thành phương thuốc “cải tử hoàn sinh” cho một con người tưởng chừng đã chập chững bước chân vào ngõ chết.

Chiếc lá cuối cùng của cụ Bơ-men, chiếc lá cuối cùng của cây thường xuân, chiếc lá đã cứu sống Giôn-xi vô tình lại chính là một kiệt tác nghệ thuật. Nó rất đẹp, rất giống lá thật, từ cuống lá màu xanh sẫm đến hình răng cưa nhuộm màu vàng úa, giống đến nỗi với con mắt chuyên môn của cô họa sĩ trẻ cũng không thể phân biệt được lá thật hay giả. Điều này không chỉ ở tài năng của người nghệ sĩ già mà có lẽ còn xuất phát từ mục đích phải vẽ như thật. Có như vậy mới đủ sức cứu sống một linh hồn, đủ sức để giữ chặt Giôn-xi ở lại với cuộc đời này. Nó là kiệt tác bởi nó mang giá trị nhân sinh rất cao. Nó vì con người và cho con người. Nó là kiệt tác bởi nó được đổi bằng một giá quá đắt. Nó không chỉ được vẽ bằng sắc màu và cây bút lông thông thường mà bằng cả tình yêu thương và đức hi sinh thầm lặng, cao quý của cụ già Bơ-men. Chiếc lá cuối cùng là minh chứng cho quy luật của nghệ thuật : kiệt tác là hiếm hoi, là bất ngờ và đầy tính ngẫu nhiên. Kiệt tác chỉ thực sự là kiệt tác khi nó mang trong mình giá trị nhân sinh và giá trị nghệ thuật cao cả. Chỉ khi nào người họa sĩ dốc hết tâm lòng, tất cả vì cuộc sống, vì hạnh phúc, vì tuổi trẻ, vì cái đẹp thì tác phẩm của họ mới xứng tầm kiệt tác. Kiệt tác phải đổi bằng nhọc nhằn sáng tạo, có khi bằng cả tính mạng của người nghệ sĩ.

Với tất cả những ý nghĩa trên, hình ảnh chiếc lá cuối cùng của cây thường xuân được vẽ bởi cụ Bơ-men đã cứu sống Giôn-xi xứng đáng trở thành nhan đề của thiên truyện ngắn nổi tiếng này.

LÊ KHÁNH LY

Lời nhận xét :

- Đề-làm sáng tỏ ý nghĩa hơn đề, bạn Khánh Ly đã biết đưa ra một hệ thống luận điểm với lập luận khá chắc chắn và có tính thuyết phục : 1. Chiếc lá cuối cùng chính là chiếc lá của cây thường xuân đối diện với cửa sổ nhà Giôn-xi ; 2. Chiếc lá cuối cùng ấy cũng chính là tác phẩm nghệ thuật cuối cùng mà cụ Bơ-men sáng tạo trong cuộc đời làm nghệ thuật của mình ; 3. Chiếc lá đã trở thành phương thuốc duy nhất cứu sống Giôn-xi, đưa cô thoát khỏi lưỡi hái của tử thần,... Đặc biệt, người viết đã biết đi sâu vào những luận điểm quan trọng.

- Văn phong trong sáng, giàu ý nghĩa : “Nó là kiệt tác bởi nó mang giá trị nhân sinh rất cao. Nó vì con người và cho con người. Nó là kiệt tác bởi nó được đổi bằng một giá quá đắt. Nó không chỉ được vẽ bằng sắc màu và cây bút lông thông thường mà bằng cá tính yêu thương và đức hi sinh thầm lặng, cao quý của cụ già Bơ-men ”.